



18.07.2022
HAKKARİ KÖYLERİNDEN
Gözetim Kurulu
20335
27.07.2022

.. 69381

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.


Muazzez ORHAN IŞIK
Van Milletvekili

Van ve Hakkari'nin İran sınırında olan ilçelerinin sınır köylerinde yaşam hakkının tehdit altında olduğu son 5 yıl içerisinde yaşanan ölümlü ve ağır yaralanmalı vakalardan anlaşılmaktadır. Her yıl onlarca kişi askeri cisimlerin patlaması veya doğrudan ateş edilmesi sonucu yaşamını yitirmektedir. Van'ın Başkale ilçesinin İran sınırında bulunan Qaşqol Mahallesi'nde, 14 Haziran 2020 tarihinde askerler tarafından açılan ateş sonucu katledilen Erhan Görür'ün ölümüne ve Saim Yılmaz'ın yaralanmasına neden olunmuştur. Van'ın Başkale ilçesinin Xaşkan (Esenyamaç) Mahallesi'ne bağlı Deraw (Suüstü) mezarısı, Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Bilindbasan köyü ve İran'ın Urmîyê kentine bağlı Kuranî köyünün bulunduğu üçgende 20 Eylül 2021'de Türkiye'nin helikopter saldırısı sonucu 2 kolber yaşamını yitirmiş, yaralanan 9 kolber ise askerler tarafından gözaltına alınmıştı. 19 Mayıs 2022 tarihinde Özalp'ta askeri karakola yaklaşık 300 metre uzaklıkta bulunan barajda katledildiği öne sürülen bir kadın cenazesi bulunmuştur. Gerek mültecilerin geçişleri sırasında gerekse bu bölgede yaşayanların hayvan otlatma ve çeşitli nedenlerle sınır geçişi sırasında mayınlı alanların varlığı, herhangi bir uyarı yapılmadan ateş edilmesi, dur ihbarlarının yapılmaması ölümlere yol açmaktadır. Çok geniş bir alanın bu şekilde "insansızlaştırılmak" istenmesi bölgedeki halkın yaşam koşullarını güçleştirmektedir. Ayrıca yaşanan ölümlü vakalarda bile kamu davası açılmaması, doğrudan sorumlu olan kişilere cezai bir yaptırım uygulanmaması, idari sorumluluğu olan kamu idarecilerinin soruşturma geçirmemesi ve görevde kalmaya devam etmesi, bu ölümlerden siyaseten sorumlu olanların siyasi etik istifa etmesi gerekirken istifa etmemesi nedeniyle bu vakalar "olağanlaşmaktadır." Ancak her biri bir insanın ve ailenin yaşamında büyük travmalara neden olan bu vakalar açık insan hakkı ihlali ve anayasal koruma altında olan tüm temel hakların yok sayılmasıdır.

Van'ın Başkale ilçesi Kiratî mahallesinde 26 Temmuz 2022 tarihinde askeri bir cismin patlaması sonucu 15 yaşındaki H.E ağır yaralanmıştır. Patlama nedeniyle ağır yaralanan, kolu kopan ve bedensel bütünlüğü zarar gören çocuğa çok yakın mesafede olan karakoldan yardım istenmişse de karakoldan hiç kimse yardım etmemiş ve ambulans çağırılmamıştır. Yaralanan çocuğu başka 3 çocuk sırtlarında taşıyarak ailenin yanına getirmiştir. Yaralı çocuğun vaka yerinden alınmasına yardım etmeyen karakol yetkilileri daha sonra kopan kolu almak için gelen aile bireylerinin alana girmesine izin vermemiştir. Ambulans gelmediği için kendi imkanları ile ağır yaralı çocuklarını hastaneye yetiştirmek isteyen aile kendi imkanları ile köyden yola çıkmıştır. Ambulansın 2,5 saat sonra geldiği, ağır yaralı çocuğun hastaneye geç ulaştırıldığı, yaşam riskinin devam ettiği ifade edilmektedir. Baştan sona ihmal içeren ve yaşam hakkının ihlal edildiği bu vakanın hukuk devleti ilkesi gereğince araştırılması ve sorumlular hakkında gerekli inceleme ve soruşturmaların başlatılması için gerekli inisiyatiflerin alınması gerekir. Bu bağlamda Van'daki sınır köyleri boyunca yaşanan ölümlerin durdurulması, Kiratî köyündeki son vakanın yerince incelenmesi ve yaşam hakkının korunması için gerekli tedbirlerin alınması gereklidir.

Bu bağlamda:

- 1) 26 Temmuz 2022 tarihinde Başkale'nin Kiratî köyünde askeri cisim patlaması nedeniyle kolu kopan H.E.'nin yaralanması hakkında bakanlığınızın açtığı bir soruşturma mevcut mudur? Yaralı bir yurttaşın yardımına gidilmemesi, ambulansın gönderilmemesi, "kopan kolunun gerekli önlemler alınarak yaralı ile birlikte hastaneye vakitlice ulaştırılmaması" hakkında adli ve idari bir soruşturma başlatacak mısınız?
- 2) Van ve Hakkari'nin sınır köylerinde 2015-2022 tarihleri arasında askeri mühimmat patlaması, ateş açılması, hava saldırısı ve benzeri nedenlerle kaç kişi yaşamını yitirmiştir, kaç kişi yaralanmıştır? Yaşamını yitirenlerin ve yaralananların uyruklarına, cinsiyetlerine ve yaş durumlarına göre dağılımı nedir?
- 3) Sınır boyunda yaşanan söz konusu yaşam hakkı ihlalleri nedeniyle hakkında soruşturma, inceleme, kovuşturma vb. başlatılan kamu görevlisi sayısı kaçtır?
- 4) Sınır boylarında yaşam hakkı ihlallerinin önlenmesi amacıyla hangi tedbirleri alacaksınız?